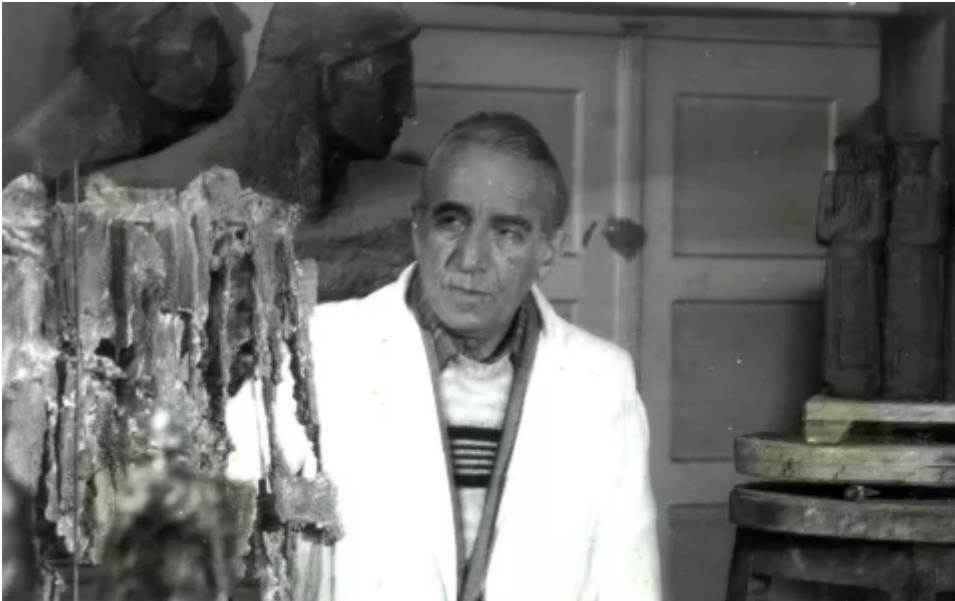

Izsák Márton Szobrászművész

A képen a "Deportáltak szobrának"-nak egy részlete látszik [baloldalt a kép első részében]. Egyszer egy külföldi úton voltam, Lengyelországban, s akkor mentem el Auschwitzba. A "Deportáltak emlékművén" kívül van még két kisebb méretű "Deportáltak szobra", a ruhafoszlányokkal és az árnyékkal. Az előbbiben [ami a képen is látszik] csak a rongyokat ábrázolom, nem az embert, de végső fokon ez is egy realizmus, csak egy másfajta. Auschwitzban láttam fölaggatva ilyen ruhákat, s akkor gondoltam arra, hogy megmintázom ezeket. Ábrázolom, ha nem is naturalisztikus módon, ahogy ott van, ahogy az emberek eltűntek, de a ruhák megmaradtak. Ennyi maradt belőlük. Az árnyékot megjelenítő mű is ugyanaz, csak az árnyékokat ábrázolom, mivel csak az árnyék maradt meg az élőlől.

Az utazásokra a pénzt a Művészek Szövetsége adta. Voltam vagy 10 országban, például Kelet-Németországban. Az egyik berlini kollégámnak a műterméből pont rá lehetett látni a Falra. Kaptunk pénzt a szocialista országok látogatására, és meg volt állapítva, hogy például két hétig leszel Csehszlovákiában (ahol mi öt hétig voltunk egy bukaresti kollégával). Előre el volt rendezve a program, hogy hova menjünk. Jártuk a városokat. Kaptunk pénzt autóra, taxira is. Mindenütt volt tolmácsunk. A szocialista országokból nem sokan jutottak hozzá ezekhez a jutányos dolgokhoz, ha nem tartoztak annyira az első kategóriába. Volt egy bizonyos kategória, amelyről tudták, hogy erre lehet számítani. Egyszer kiküldtek Csehszlovákiába, hogy mintázzam meg a román államnak Csehszlovákia legjobb fémmunkását. Ez az öntőmester meghívott ebédre. Csináltam róla egy vázlatot munka közben, s otthon aztán megmintáztam. Az államé lett a munka, s kifizették nekem.

Abban az időben nagyon rendesen finanszírozták a művészetet. A különböző megyéknek voltak központjai, például Marosvásárhelyhez tartozott Maros és Hargita megye. Csak az lehetett a művészeti szövetségnek a tagja, aki a képeivel, szobraival bizonyította, hogy megfelelő. Részt kellett venni három megyei kiállításon, ugyanennyi országos kiállításon, s akkor lehetett csak tag. Én nagyon sok kiállításon részt vettem: Velencétől kezdve Egyiptomig, Izraelben, Prágában, majdnem minden európai országban. Minden évben egyszer országos kiállításon zsűri voltam, innen [Maros]Vásárhelyről általában Bordy András festőművésszel és Barabás Istvánnal. Már egyik

sem él. A minisztérium fedezte a költségeket: a katalógust, még a szállítást is. Vagy harminc évig én voltam a Fondul Plastic [Képzőművészeti Szövetség] elnöke, mi rendeztük a pénzeket.

Ha egy kiállításunk volt a kommunizmus ideje alatt, a pártnak, a szakszervezetnek, a városnak, a polgármesteri hivatalnak, kultúrosztálynak s a Művészek Szövetségének kötelező volt vásárolni. Nekik volt pénzük külön erre a célra. Majdnem minden évben vett tőlem a minisztérium is s a bukaresti múzeum is egy-egy szobrot. Most semmi pénze nincs a minisztériumnak. Az utóbbi tíz évben nem állítottam ki Bukarestben. Azelőtt minden évben kiállítottam ott is, külföldön is. A kiállításokon semmit nem vesznek, és nincs megszervezve úgy, ahogy régebben volt. Nem is lehet összehasonlítani a jelenlegi helyzetet az akkori helyzettel. Voltak hibák akkor is, persze. De manapság egy művész csak a saját pénzéből finanszírozza a kiállításait. Én eleget dolgoztam egész életemben, nagyon aktív voltam diákkorom óta, részt vettem a kiállításokon. Egész életemben megbecsültek, jól éreztem magam itt. Nekem is ugyanúgy alakult az életem, mint a többi polgár élete: sokat dolgoztam egész életemben, és szerettem azt, amit csináltam.

Én azokhoz a polgárokhoz tartozom, akik európainak tartják magukat. Az európai emberek általában nem sokban különböznek egymástól. Véletlenül az egyik zsidó, a másik magyar, a harmadik román. Ha néhány száz évre visszamegyünk, nem tudjuk megállapítani pontosan az eredetet, úgyhogy egy véletlen, hogy ki milyen származású. Én mindig nevetek, mikor jön az egyik, hogy büszke arra, hogy magyar.